

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan julkilausuma 2024

Ruotsinsuomalaisen kulttuurin kriisi ehkäistävä: Kielikeskusten rahoitus taattava hallituksen syysbudjettiin

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan täysistunto Tukholmassa 27.–28. huhtikuuta ilmaisee huolensa ruotsinsuomalaisen kulttuurin ja suomen kielen tulevaisuudesta. Ruotsinsuomalaisille keskeisten kulttuuri-instituutioiden rahoitus on vaakalaudalla. Täysistunto haluaa siten nostaa esiin akuutin tarpeen varmistaa hallituksen syysbudjettiin riittävä rahoitus kielenelvytykseen, kulttuurinlevytykseen ja resurssikirjastotoimintaan.

Isofin Suomen kansallisen kielikeskuksen rahoitus 2025–

Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen Isofin kolmivuotinen kielikeskustoimeksianto ja sen rahoitus päättyvät 31. joulukuuta 2024. Suomen, meänkielen, romanikielten ja jiddišin kielikeskukset, joilla on ollut noin 30 miljoonan kruunun rahoitus, saatetaan lakkauttaa vuodenvaihteessa. Isof on aloittanut neuvottelut ammattiliittojen kanssa ja varoittanut henkilökuntaansa mahdollisesta lakkautusuhasta. Kielten elvytystä ei voi tehdä kolmessa vuodessa, ja kielikeskusten työ on vasta päässyt käyntiin. Kielikeskuksilla on merkittävä rooli kansallisten vähemmistökielten aseman näkyväksi tekemisessä ja elvyttämisessä, ja niiden rahoitus on saatava pysyväksi. **Riittävä rahoitus työn jatkolle on sisällytettävä valtion syysbudjettiin, jotta kielikeskukset voivat jatkaa työtään.**

Suomen instituutin kulttuurinlevityksen rahoitus 2025–

Suomen Tukholman-instituutilla on toimeksianto edistää suomenkielistä ja ruotsinsuomalaista elokuvaa, kirjallisuutta ja kulttuuria. Kahden miljoonan kruunun avustus on mahdollistanut esimerkiksi suomalaisen ja suomenkielisen elokuvan levittämisen – vuonna 2023 suomalaisia elokuvia esitettiin Ny finsk film -ohjelmassa noin 80 paikkakunnalla ympäri Ruotsia, yhteensä 315 elokuvanäytöstä – sekä kirjailija- ja lastenteatterikiertueet. Näillä kiertävillä kulttuuripalveluilla on ollut merkittävä rooli suomenkielisen, suomalaisen ja ruotsinsuomalaisille tärkeän kulttuurin, erityisesti lastenelokuvien, saatavuuden varmistamisessa koko kansalliselle vähemmistölle. Tämä maankattava elokuva- ja kiertuetoiminta loppuu vuodenvaihteessa, jos rahoitus ei jatku. **Riittävä rahoitus työn jatkolle on sisällytettävä valtion syysbudjettiin, jotta ruotsinsuomalaisille tärkeän kulttuurin levitys voi jatkua.**

Suomen instituutin kirjasto

Tukholman Suomen instituutin kirjaston paikallinen ja valtakunnallinen rahoitus ovat vähentyneet voimakkaasti. Kirjaston tulevaisuus on epävarma taloustilanteesta johtuen. Jos Tukholman paikallinen kirjastotoiminta loppuu, myös koko maahan vaikuttava konsultoiva resurssikirjastotoiminta loppuu instituutissa. Kirjaston palveluiden kysyntä on kasvanut ja saanut tunnustusta. Ruotsinsuomalaiset ovat iso kansallinen vähemmistö, ja suomeksi lukeminen kiinnostaa. Kuninkaallinen kirjasto

(KB) on arvioinut, että vaikka resurssikirjastorahojen tulisi perustua kysyntään, tätä ei voida tehdä nykyisen rahoituksen puitteissa. KB on ehdottanut suomen kielen resurssikirjastoa lopettamaan osan palveluistaan talouteen ja kirjaston henkilökunnan työtilanteeseen viitaten, esimerkiksi koko maahan suunnatut lukupiirien kirjapaketit. **Resurssikirjastotoimeksiantoon varattua määrärahaa, joka on 10 miljoonaa kruunua, tulee korottaa, jotta niiden resurssikirjastojen, joiden kysyntä on suurta, on mahdollista saada riittävä rahoitus toimintaansa.**

Kulttuuripalveluilla, jotka ovat saavutettavia eri ikäisille koko maassa, on merkittävä rooli ruotsinsuomalaisen kansallisen vähemmistön kieli- ja kulttuuri-identiteetin ylläpitämisessä. Valtakunnalliset kulttuuri-instituutiot tuovat vähemmistötyölle jatkuvuutta. Kirjastolain mukaan kirjastotoimen on otettava toiminnassaan erityisesti huomioon kansalliset vähemmistöt (5 §). Lapsille ja nuorille tulisi taata kulttuuritarjonnan saatavuus suomen kielellä, jotta Ruotsi noudattaisi lapsen oikeuksien sopimusta (30 §). Euroopan neuvoston asiantuntijatyöryhmä on tuoreimmassa raportissaan antanut tunnustusta Ruotsin valtion aloittamille kielenelvytystoimille ja vähemmistökulttuuripoliittisille painotuksille. On epätarkoituksenmukaista ja kohtuutonta, jos jo aloitetut prosessit lopetetaan.

Ruotsinsuomalaiset ovat Ruotsin ja Pohjoismaiden lukumäärältään suurin kansallinen vähemmistö, johon arvioidaan kuuluvan yli 700 000 ihmistä. Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta on jäsenjärjestöjensä kanssa toiminut 24 vuoden ajan ruotsinsuomalaisen kansallisen vähemmistön näkyvyyden ja oikeuksien lisäämiseksi sekä levittänyt tietoa ruotsinsuomalaisista.

Yhdessä 22 jäsenjärjestönsä kanssa valtuuskunta jatkaa tärkeää vaikuttamistyötä. Pidämme yllä yhteiskunnallista keskustelua vähemmistöasioista ja levitämme tietoa ruotsinsuomalaisten oikeuksista.

Hyväksytty Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan täysistunnossa Tukholmassa 28. huhtikuuta 2024.